

**Γνωστική Ψυχολογία Ι
(ΨΧ32)**

Διάλεξη 4
Η προσοχή

Πέτρος Ρούσσος

Η προσοχή

- Επικέντρωση του δυναμικού επεξεργασίας
- William James: «ο καθένας γνωρίζει τι είναι η προσοχή»
«Είναι η επιλογή από τον νου για συνειδητή προσοχή ενός από πολλούς ταυτόχρονους ερεθισμούς ή σκέψεις. Η εστίαση, η προσήλωση του συνειδητού είναι από τα πρωταρχικά χαρακτηριστικά της. Σημαίνει ότι πρέπει να αγνοήσει κάποια πράγματα προκειμένου να ασχοληθεί αποτελεσματικά με άλλα»
(από το Principles of Psychology, 1890, σελ. 403-404)
- Τι συμβαίνει με τα ερεθίσματα που δεν προσέχουμε;
- Γιατί ορισμένα περίπλοκα αντικείμενα απαιτούν προσοχή ενώ άλλα όχι;
- Υπάρχει τρόπος να μελετήσουμε την προσοχή, την εστίαση και την προσήλωση του συνειδητού;

Γιατί χρειάζεται να προσέχουμε;

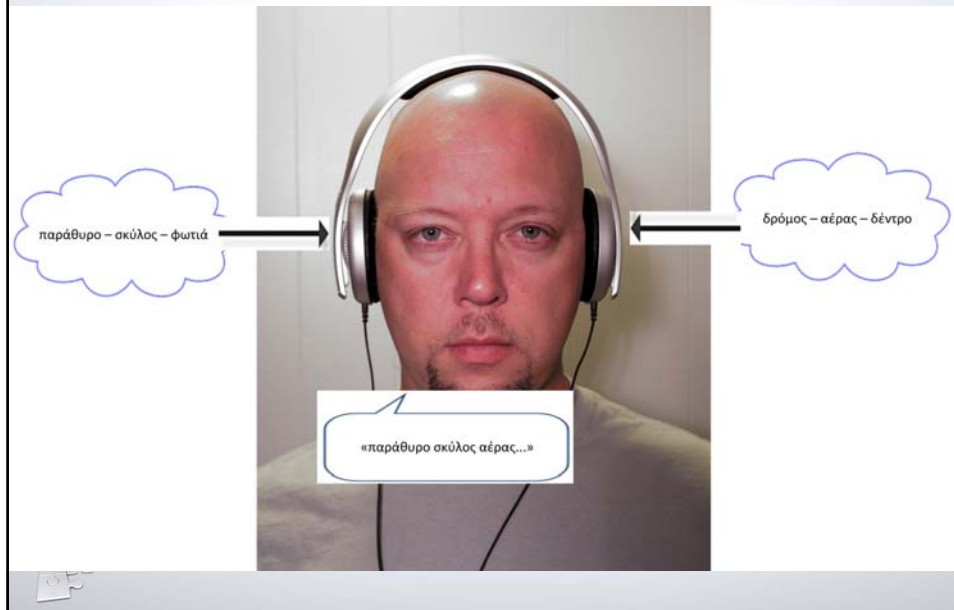

Θεωρίες φίλτρου για την ακουστική προσοχή

- Φαινόμενο του κοκτέιλ πάρτι
- Cherry, 1953
- Έργα διχωτικής ακοής
 - **Σκίαση**: μέσω της διαδικασίας αυτής ο ερευνητής εξασφαλίζει ότι οι συμμετέχοντες προσέχουν μόνο το ένα μήνυμα (αυτό που επαναλαμβάνουν) αφήνοντας το άλλο «στη σκιά».

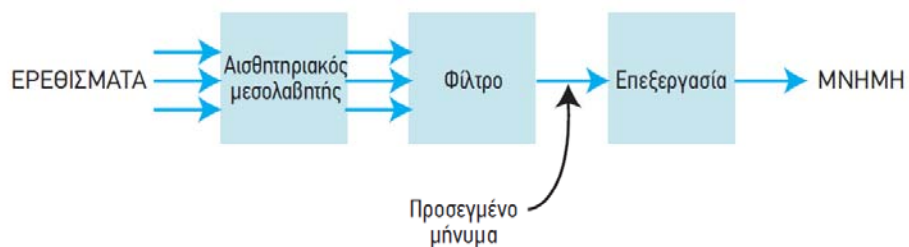

Παράδειγμα τυπικού έργου διχωτικής ακοής

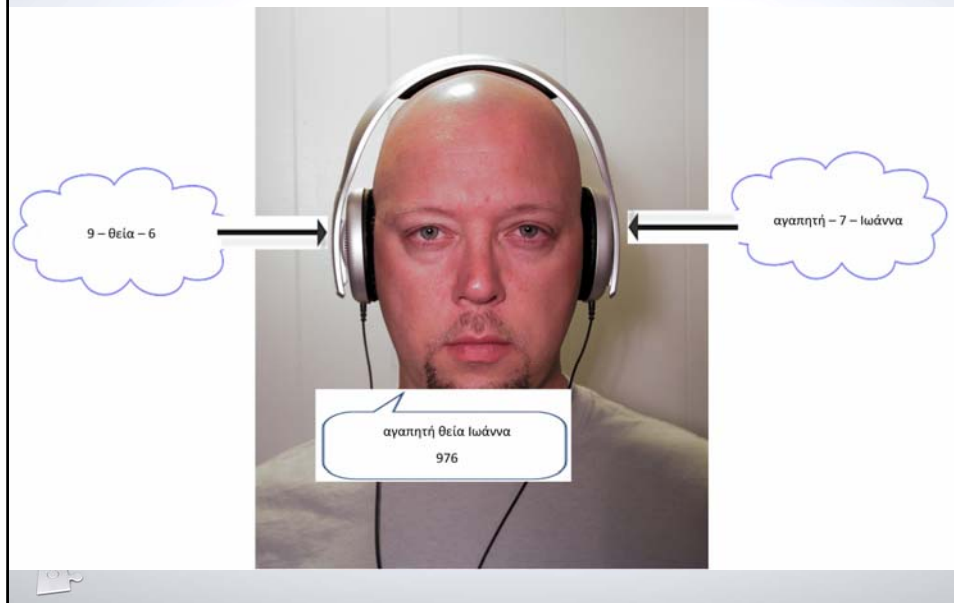

Το μοντέλο του φίλτρου (Broadbent, 1957)

- Μεταφορά του «λαιμού του μπουκαλιού»
- Θεωρία **περιορισμένης εισόδου**

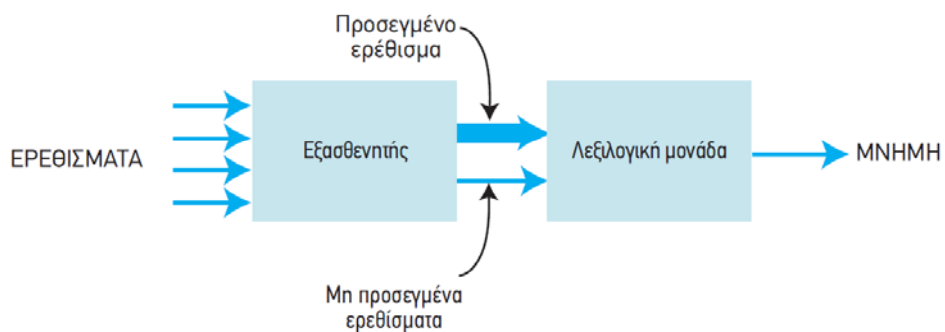

Gray & Wedderburn (1960)

Το μοντέλο της αποδυνάμωσης (Treisman, 1960)

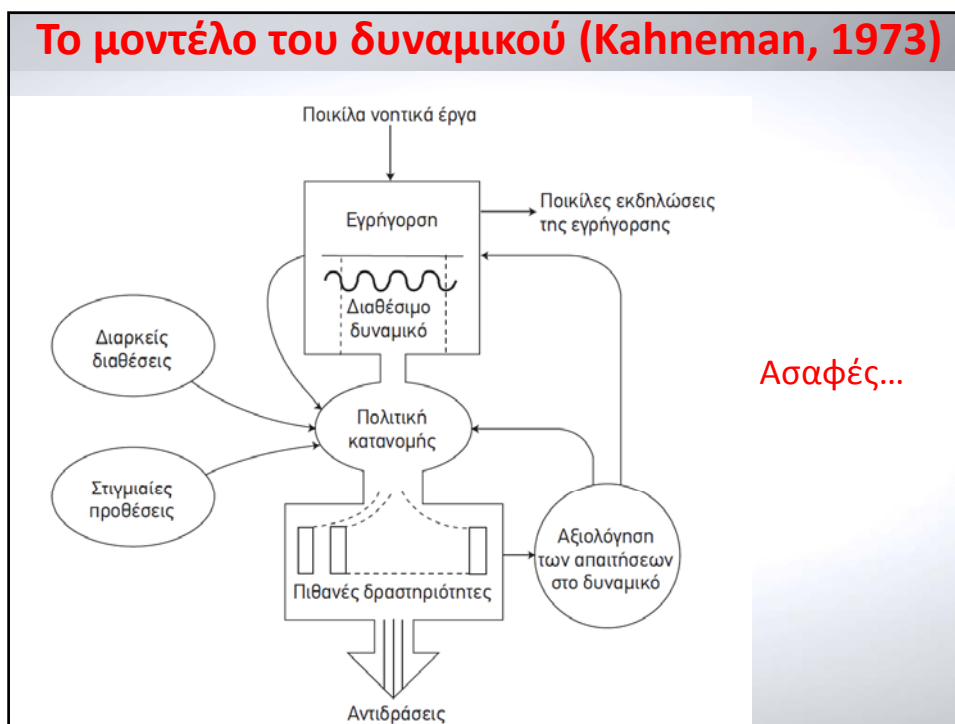
- Η ιδέα της αποδυνάμωσης
- Θεωρία πρώιμης επιλογής

Θεωρίες πρώιμης και όψιμης επιλογής

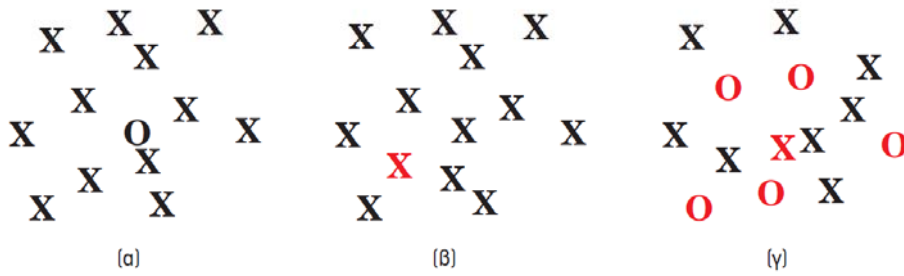

Το μοντέλο του δυναμικού (Kahneman, 1973)

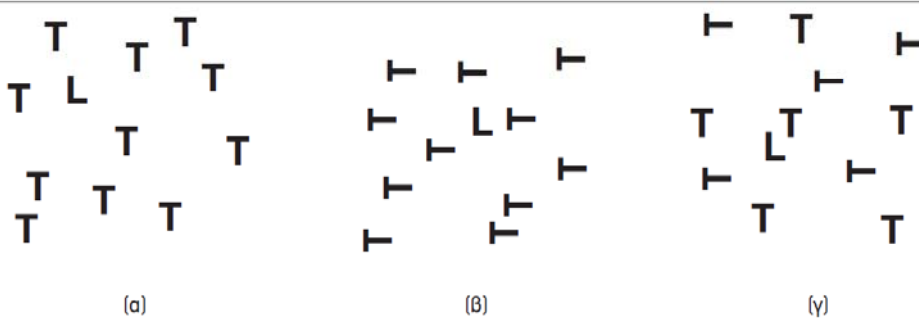

Θεωρίες για την οπτική προσοχή

- Θεωρία ενοποίησης χαρακτηριστικών (Treisman & Gelade, 1980)

Duncan & Humphreys (1992)

Επεξεργασία μη προσεχθέντων ερεθισμάτων

- Lewis (1970).
- Η επεξεργασία του μηνύματος που πρόσεχαν οι ακροατές μετριόταν με το χρονικό διάστημα που μεσολαβούσε μεταξύ της παρουσίασης της λέξης και της επανάληψής της από τον ακροατή.
- Όταν παρουσιάζονταν ταυτόχρονα στα δύο μηνύματα λέξεις με παρόμοια σημασία, παρατήρησε διαφοροποιήσεις στον χρόνο που έκαναν οι ακροατές να επισκιάσουν τη λέξη του πρωτεύοντος μηνύματος, οδηγώντας στο συμπέρασμα πως η σημασία της λέξης του παραμελημένου μηνύματος είχε αναγνωριστεί.

Stroop, 1935

“Μελέτες παρεμβολής σε γραμμικές λεκτικές αντιδράσεις”

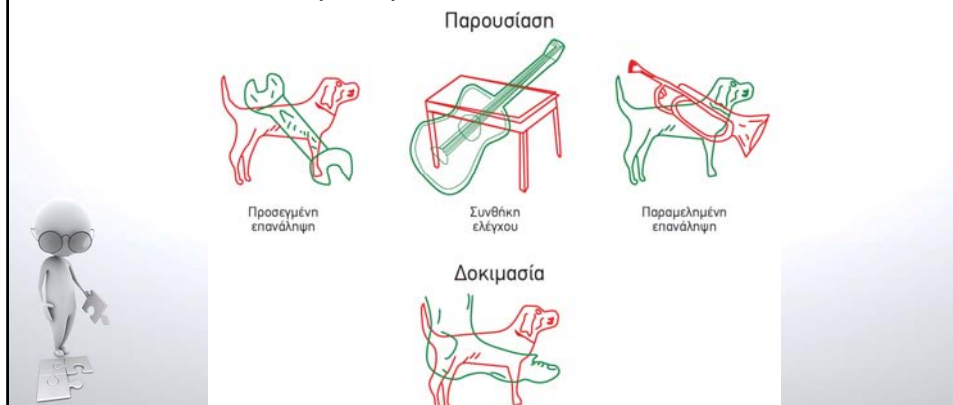
Μωβ Καφέ Κόκκινο Μπλε Πράσινο

Μωβ Καφέ Κόκκινο Μπλε Πράσινο

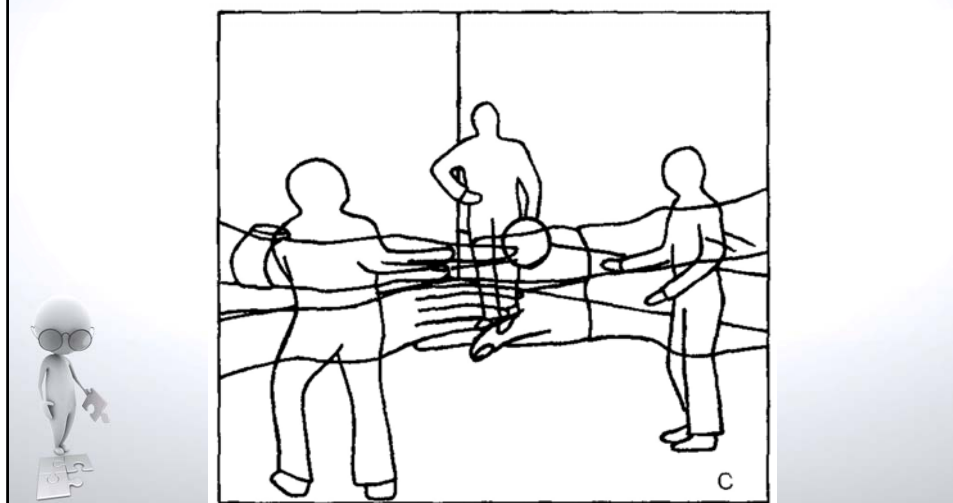
Αρνητική προέγερση

- Tipper & Cranston, 1985
- Οι χρόνοι των συμμετεχόντων στη συνθήκη της παραμελημένης επανάληψης ήταν πολύ μεγαλύτεροι από αυτούς της προσεγμένης επανάληψης δείχνοντας ότι τα ερεθίσματα που αγνόησαν οι συμμετέχοντες κατά την παρουσίαση είχαν ανασταλεί κατά τη δοκιμασία.

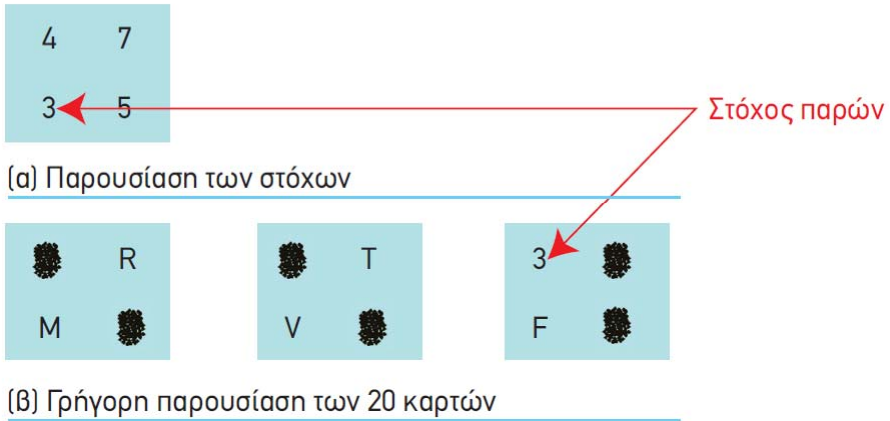
Δυναμικές παρουσιάσεις

- Neisser & Becklen (1975)

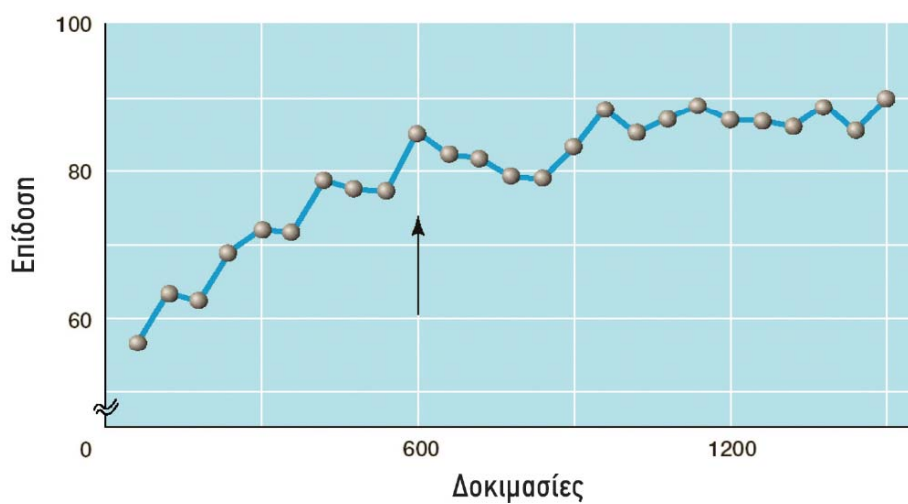

Schneider & Shiffrin, 1977 (1)

- Αυτόματη και ελεγχόμενη από την προσοχή επεξεργασία

Schneider & Shiffrin, 1977 (2)

Νευροψυχολογία της προσοχής

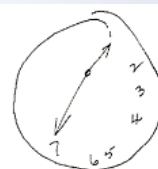
- Michael Posner (1992)
- Εντόπισε ένα πρόσθιο σύστημα προσοχής, το οποίο εστιάζεται στους **μετωπιαίους λοβούς** και στην **έλικα του προσαγωγίου** (cingulate gyrus), και ένα οπίσθιο, το οποίο εστιάζεται στον **βρεγματικό λοβό**, σε ένα **τμήμα του θαλάμου** και σε **ορισμένες περιοχές του μεσεγκέφαλου** που σχετίζονται με τις κινήσεις των ματιών.
- Το πρόσθιο σύστημα ενεργοποιείται ιδιαίτερα όταν πρέπει να προσέξουμε τη σημασία λέξεων ή όταν πρέπει να αντιδράσουμε σε καινούρια ερεθίσματα ή όταν σχεδιάζουμε ή επιλέγουμε μια ενέργειά μας ανάμεσα σε διάφορες εναλλακτικές ενέργειες.

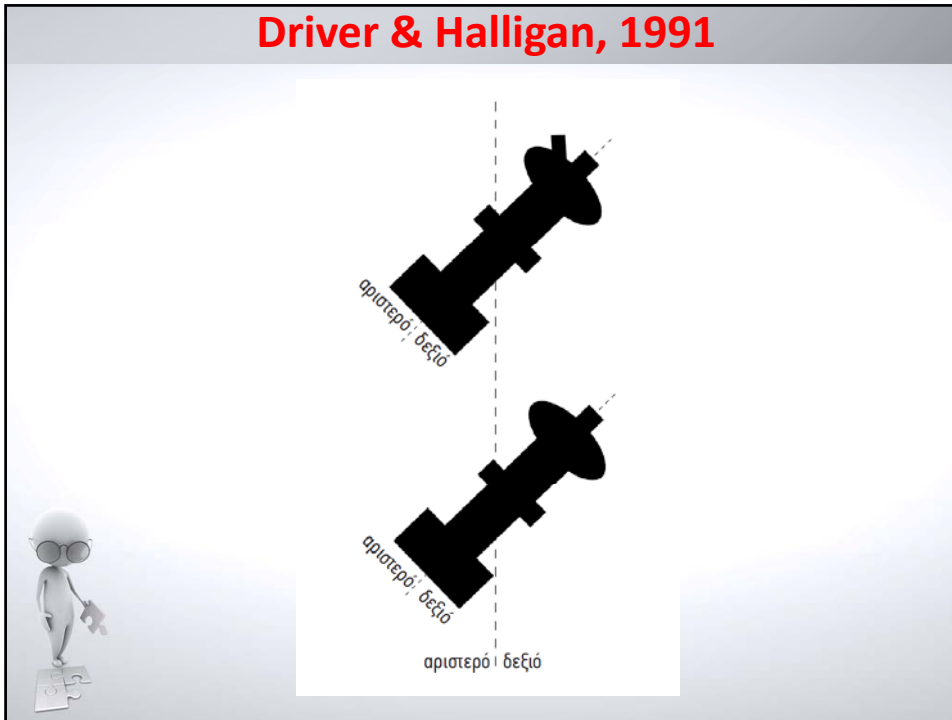
Το οπίσθιο σύστημα ενεργοποιείται κατά τη διάρκεια έργων που απαιτούν οπτικοκινητική προσοχή.

Μονόπλευρη χωρική παραμέληση

Η **μονόπλευρη χωρική παραμέληση** (unilateral spatial neglect) ή απλώς **παραμέληση**, είναι μια μάλλον συχνή συνέπεια βλάβης στον δεξιό βρεγματικό λοβό.

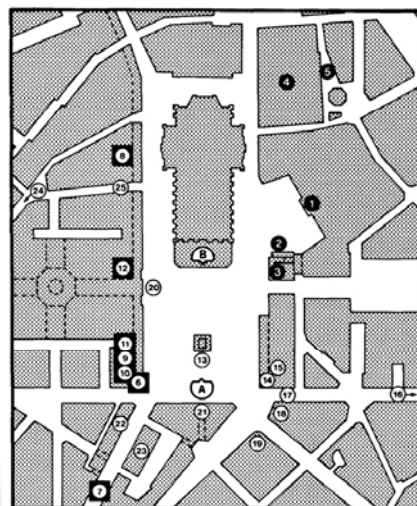

Driver & Halligan, 1991

Bisiach & Luzzatti (1978)

Κλινικό νευρολογικό σύνδρομο της **αναπαραστασιακής παραμέλησης**

Στην επόμενη διάλεξη:

Όραση και οπτική αντίληψη

